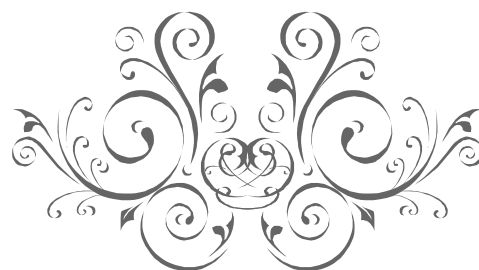

גמרא סדורה מסכת יבמות

פרק י"א - "נושאין על האנוסה"

לימוד פרק זה לרפואת כל הפצועים על קדושת ה'
ולאחדות עם ישראל
אש התורה הנלמד בפרק זה ירפא את אש התבערה,
וזכות הרבים יעורר רחמים לפני מנהיג העולם, ויאמר לשטן די.
שהקב"ה ייגאלנו גאולה שלימה וקלה

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות

עם רש"י

כ' טבת תשע"ה

בהצלחה - יגיעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות
דניאל ברק ווינט
טל' - 0526071122
דוא"ל vinetdb81@gmail.com
עתניאל ד.ג. הר חברון 90407

כל הזכויות על הטקסט, ניקוד ופיסוק
שמורות למכון הישראלי לפרסומים תלמודיים.
כל הזכויות על החלוקה לסוגיות ופסקאות
שמורות לעמותת "וכל בנייך לימודי ה'" ולדניאל ברק ווינט.
ניתן לצלם ולהדפיס לשם לימוד לצורך אישי וללא מטרת רווח.

מסכת יבמות פרק י"א - "נושאין על האנוסה"

1. צז, א

רפ"י

מתני'

נושאין על האנוסה. לאחר שאנס ופתה את האשה מותר לישא בתה ואחותה ואמה: ר' יהודה אוסר כו'. בגמרא מפרש טעמא:

גמ'

הנטען. הנחשד ויצא עליו קול: מדרבנן. משום גזירה שמא לאחר שישא את בתה יזנה עם הראשונה והוה אונס ומפתה על הנשואה:

תני נושאין לכתחלה. בתמיה: לאחר מיתה. שמתה האנוסה והמפותה דתו ליכא למגזר מידי:

משנה

נושאין על האנוסה ועל המפותה. האונס והמפותה על הנשואה - חייב.

נושא אדם אנוסת אביו, ומפותת אביו, אנוסת בנו ומפותת בנו.

רבי יהודה:

אוסר - באנוסת אביו, ומפותת אביו.

גמרא

תנינא להא דתנו רבנן:

"אנס אשה - מותר לישא בתה,

נשא אשה - אסור לישא בתה".

ורמיהו:

"הנטען מן האשה - אסור באמה ובבתה ובאחותה!"

מדרבנן.

וכל היכא דאיכא איסורא מדרבנן תני "נושאין" לכתחלה?!

כי תנו מתניתין לאחר מיתה.

2. צ,ז, א

רַס"י

בכולן נאמר שכיבה. בכל עריות
 בפרשה קדושים תהיו בכלתו
 ודודתו בזכור ובבהמה:
וכאן. באשה ואמה ובקרובות
 הנאסרות לו מחמת אשתו:
נאמרה קיחה. איש כי יקח את
 אשה ואת אמה (ויקרא כ) ואשה
 אל אחותה לא תקח (שם יח):
דרך ליקוחין. שהיתה ראשונה
 לקוחתו חייב על השניה כשבא
 עליה דבשניה ליכא למימר
 ליקוחין דהא לא תפסי בה
 קידושין:
הראוי לשכיבה. היכא דליכא
 למימר ליקוחין ממש:
ואיפוך אנא. בת בנך דממעט
 לבת בנה בנשואתו משתעי
 ואידך קרא דאסר לבת בנה
 ואע"ג דלאו מינייה באנוסה
 מוקמינן ליה:

[נושאין על האנוסה ועל המפונה].

מנא הני מילי?

דתנו רבנן:

"בכולן נאמר: 'שכיבה',

וכאן נאמר 'קיחה',

לומר לך: דרך ליקוחין אסרה תורה".

אמר ליה רב פפא לאבבי:

אלא מעתה, גבי אחותו, דכתיב: "איש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו" (ויקרא כ, יז),

הכי נמי דרך קיחה הוא דאסור, דרך שכיבה שרי?!

אמר ליה:

ליקוחין כתיבי בתורה סתם,

הראוי לקיחה - קיחה,

הראוי לשכיבה - שכיבה.

רבא אמר:

"אנס אשה - מותר לישא בתה",

מהכא, כתיב: "ערות בת בנה או בת בתך לא תגלה" (ויקרא יח, י).

הא בת בנה דידה, ובת בתה דידה - גלי.

וכתיב: "ערות אשה ובתה לא תגלה את בת בנה ואת בת בתה לא תקח"¹⁹⁴ (ויקרא יח, יז),

הא כיצד?

כאן - באונסין,

כאן - בנשואין.

איפוך אנא!

עריות - "שאר" כתיב בהו.

בנשואין - איכא 'שאר',

באונסין - ליכא 'שאר'.

¹⁹⁴ ערות אשה ובתה לא תגלה את בת בנה ואת בת בתה לא תקח לגלות ערותה שארה הנה זמה היא

רש"י

לאחר מיתה. שמת אביו דליכא
לאו דיבמה לשוק ואוקמא קרא
עליה בלאו דכנף הראוי לאביו
ובלאו דדודתו:

3. צז, א

"רבי יהודה אוסר באנוסת אביו, ומפוות אביו".

אמר רב גידל אמר רב:

מאי טעמא דרבי יהודה?

דכתיב: "לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו" (דברים כג, א),

כנף שראה אביו לא יגלה.

וממאי דבאנוסה כתיב?

דכתיב מעילויה דקרא: "ונתן האישי השכב עמה לאבי הנערה המשיים כסף" (דברים כב, ט).

ורבנו?

אי הוה סמיה ליה - כדקאמרת,

השתא דלא סמיה ליה - מיבעי ליה לכדרב ענו.

דאמר רב ענו אמר שמואל:

בשומרת יבם של אביו, הכתוב מדבר.

ומאי "כנף אביו"? כנף הראוי לאביו, לא יגלה.

ותיפוק ליה משום דודתו!

לעבור עליה בשני לאוין.

ותיפוק ליה משום יבמה לשוק!

לעבור עליה בשלשה לאוין.

ואיבעית אימא:

לאחר מיתה.

4. צז, ב

רס"י

אח מאב כו'. משלות הן ורגילים
 בני אדם לאומרוך:
והוא בעלה דאם. אחי מאבי
 נשא את אמי היינו דיעקב אנס
 את אשה והוליד בת ונשא
 ראובן את אנוסת אביו ובת
 יעקב אומרת כן:
וברי הוא. בני הוא:
שלוש עלך ברי. שלום לך בני:
בת אחותך אני. בעובד כוכבים
 הבא על בת בתו והוליד בן
 ונמצאת זו אמו ובת אחותו
 שאמה של זו אחותו מן האב:
דלאי דדלו דוולא. לבני פועלין
 המשקין את השדות אני שואלת
 חידה זו:
ליפול לכו סתר פתר. הרי נפלה
 לכם חידה סתומה ומוסתרת
 להפתר: ה"ג בר הוא ואנא בת
 אחוה משכחת לה בעובד
 כוכבים הבא על בת בנו:
בייא מאח. קובלת אני על אחי
 שהוא אבי ובעלי ובן בעלי והוא
 בעלה דאם שהולידני מאמי
 והיינו נמי דהוא אב אלא
 לאפושי מילי הוא:
וחזר הזקן. אביו של זה
 וקאמרה הך בת של אביה הכי
 דהוא אחיה מן האם וגם אביה
 הוא ובעלה שחזר ובא עליה ובן
 בעלה שחזר הזקן ובא עליה
 והוליד בנים:
לאחווה יתמי בני ברתייה. אלו
 בני הזקן שהוליד ממנה דהוו
 אחין מאביו ובני ברתייה:
והוליד ממנה בן. וקאמרה ליה
 אחות אמו אנא ואת אחי מאב
 אחד אנא ואמך אחי מן אב אחד
 ואנא ואבוך אחי מן האם:

צז,ב אַח מֵאָב וְלֹא מֵאִם,
 וְהוּא בְעֵלָה דְאִם,
 וְאֵנָּא בְרִיתָה דְאֵיתִיתִיהּ."

אָמַר רַמְי בַּר חֲמָא:
 דְלֹא כְרַבֵּי יְהוּדָה דְמַתְנִיתִין.

"אַח הוּא,
 וְכָרִי הוּא,
 אַחְתִּיתִיהּ אֵנָּא דְהָיָא דְדַרְיָנָא אַפְתָּפֵאִי."

מִשְׁכַּחַתָּ לָּהּ: בְּגוּי הֶבְא עַל בְּתוּ.

"שְׁלֵמָא לָךְ בְּרִי,
 בַּת אַחֲתִיךָ אֵנָּא."

מִשְׁכַּחַתָּ לָּהּ: בְּגוּי הֶבְא עַל בְּתוּ.

"דְּלֵאֵי דְדָלוּ דְוֹלָא לִפּוּל כְּכוּ סְתֵר פְּתֵר:
 דְהָיָא דְדַרְיָנָא הוּא בְּרִי,
 וְאֵנָּא בְרִית אַחֻוּהּ.

מִשְׁכַּחַתָּ לָּהּ: בְּגוּי הֶבְא עַל בְּתוּ.

"בֵּיִיא בֵּיִיא מֵאָח,
 וְהוּא אָב,
 וְהוּא בְעֵל,
 וְהוּא בְרִי בְעֵל,
 וְהוּא בְעֵלָה דְאִם,
 וְאֵנָּא בְרִיתָה דְאֵיתִיתִיהּ,
 וְלֹא יְהִיב פִּיתָא לְאַחֻוּהּ יְתִמֵי בְנֵי בְרִיתִיהּ."

מִשְׁכַּחַתָּ לָּהּ: בְּגוּי הֶבְא עַל אִמּוֹ וְהוּלִיד מִמֶּנָּה בַּת,
 וְחָזַר וּבָא עַל אוֹתָהּ בַּת,
 וְחָזַר זָקֵן וּבָא עֲלֶיהָ וְהוּלִיד מִמֶּנָּה בְּנִים.

"אֵנָּא וְאֵת - אַחֵי,
 אֵנָּא וְאָבוּךְ - אַחֵי,
 אֵנָּא וְאִמְךָ - אַחֵי"

מִשְׁכַּחַתָּ לָּהּ: בְּגוּי הֶבְא עַל אִמּוֹ וְהוּלִיד מִמֶּנָּה שְׁתֵּי בָנוֹת,
 וְחָזַר וּבָא עַל אַחַת מֵהֶן, וְהוּלִיד מִמֶּנָּה בֶּן,
 וְכָרִיא לִיהּ אַחְתִּיתִיהּ דְאִמָּא וְקִאמְרָה לִיהּ הַכִּי.

"אֵנָּא וְאֵת - בְּנֵי אַחֵי,
 אֵנָּא וְאָבוּךְ - בְּנֵי אַחֵי,
 אֵנָּא וְאִמְךָ - בְּנֵי אַחֵי."

רש"י

וקא"ל בריה דשמעון לבר בריה
דלוי. אנא ואת בני אחי בני שתי
אחיות אנא ואבודך בני שני
אחים אנא ואמך בני שני אחים:

הא בהיתרא נמי משכחת לה,
כגון ראובן שיש לו שתי בנות,
ואתא שמעון ונסב חדא מינייהו,
ואתא בר לוי ונסב חד מינייהו,
וקאמר ליה בריה דשמעון לבר בריה דלוי.

5. צז, ב - צח, ב

רס"י

מתני'

לא חולצין כו'. דאחור מן האב בעינן וגר אין לו שאר האב דרחמנא אפקרי' כזרע בהמה שנאמר (יחזקאל כג) וזרמת סוסים זרמתם:

גמ'

נשי דהדדי. אשת אחיו ולא משום ייבום אלא אפילו במקום בנים דקסבר אין קורבה לגר דקטן שנוולד דמי:

מן האם ולא מן האב דכ"ע אסיר. דאתי לאיחלופי בישראל:

בתר אביו שדינן ליה דהא בני פלניא קרו להו. הלכך לא מסקי אינשי אדעתיהו שהן אחין מן האם ומידע ידעי דהאי דשרינן להו משום דאין אחור מן האב לגר דסתם עובדת כוכבים זונה היא ומאיש אחר הוא:

קרו להו נמי בני פלניא. ואמרי אינשי הני ודאי אחי ניהו וקא שרינן להו באשת אחיו ואתי למישרי נמי בישראל כה"ג:

מ"ט לאו משום דאסירי. משום אחור ואשמעינן מתני' דלא שייכא בהו יבום וקיימא עליה באשת אח:

אי אמרת בשלמא. לא מייבמין דקתני מתני' הכי אשמעינן דאסירא לייבם היינו דקתני אפי' דאע"ג כו' ואיכא למימר דתיהו עליה כנכרית ואי בעי ליבומי מייבם אפי' הכי אסירא:

אלא אי אמרת. מתניתין לא אתא לאשמועינן אלא דשריא לעלמא מאי אפי' דמשמע אע"ג דכשתי אמהות דמו שרו לעלמא לגבי יבמה לשוק לא איכפת לן אי בני אם אחת ניהו או לא:

דאע"ג דתרוייהו לידתן בקדושה. דאתי לאיחלופי בישראל ולמישרי יבמה לשוק בלא חליצה אפי' הכי שרו לעלמא דמידע ידעי דייבום מן האב הוא ועובד כוכבים אין לו אב ודוקא לעלמא אבל לדידהו מודי רב אחא דאפי' כרת דאשת אח איכא כיון דלידתן בקדושה הרי כאן אחור מן האם ודקא משני רב אחא ולדידהו נמי שריין ארישא קאמר ולא אסיפא:

מְשֻׁנָּה

הגיוורת שנתגירו בניה עמה - לא חולצין ולא מייבמין, אפילו הורתו של ראשון שלא בקדושה ולידתו בקדושה, והשני הורתו ולידתו בקדושה.

וכן שפחה שנשתחררו בניה עמה.

גְּמָרָא

בני יודן אמתא אשתחרור, שרא להו רב אחא בר יעקב למינסב נשי דהרדי.

אמר ליה רבא:

והא רב ששת אסר!

אמר ליה:

הוא אסר ואנא שרינא.

מן האב ולא מן האם - כולי עלמא לא פליגי דשרי.

מן האם ולא מן האב - כולי עלמא לא פליגי דאסיר.

כי פליגי מן האב ומן האם: מאן דשרי - בתר אבא שדינן, דהא "בני פלניא" קרו להו. ורב ששת: קרו להו נמי 'בני פלונית'.

ואיכא דאמר:

פליגי רב אחא בר יעקב אפילו באחין מן האם, ומאי טעמא?

גר שנתגיר - כקטן שנוולד דמי.

תנן:

"הגיוורת שנתגירו בניה עמה - לא חולצין ולא מייבמין".

מאי טעמא?

לאו משום דאסירי!

לא, דאינה בתורת חליצה וייבום,

ושריא לעלמא.

ואינהו נמי שרו.

והא קתני: "אפילו",

אי אמרת בשלמא: אסירי, היינו דקתני: "אפילו",

דאף על גב דראשון הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה, והשני הורתו ולידתו בקדושה, וכשתי אמהות דמו, אפילו הכי אסירי.

אלא אי אמרת: שרו, מאי "אפילו"?

דאף על גב דתרוייהו לידתן בקדושה, ואתי לאחלופי בישראל,

אפילו הכי שרי.

איכא דאמר:

הכי נמי מסתברא דשרו,

דקתני "אפילו".

אי אמרת בשלמא: שרו, היינו דקתני "אפילו",

דאף על גב דתרוייהו לידתן בקדושה, דאתי לאחלופי בישראל אפילו הכי שרו.

אלא אי אמרת: אסירי, מאי "אפילו"?

דאף על גב דראשון הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה, והשני הורתו ולידתו בקדושה, וכשתי אמהות דמי אפילו הכי אסירי.

רש"י

שני אחים תאומים. דהני ודאי אחים ניהו מן האב דק"ל (לקמן דף צח.) טיפה אחת היא ומתחלקת לשתיים אפילו הכי לא חולצין ולא מייבמין:
ואין חייבין משום אשת אח. אפי' קידשו לאחר שנתגיירו דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי הלכך אין לו אחוה ואפילו מן האם:
לא חולצין ולא מייבמין. דצד ייבום מן האב הוא והני אין להם אב דזרע מצרי כבהמה:
אבל חייבין. כרת משום אשת אח מן האם שהרי היא כישראלית שילדה בנים:
הא איסורא איכא. מדרבנן דלא לית לאיחלופי בישראל וקשיא לרב אחא:

הא דאמור רבנן אין אב למצרי. ואפילו היכא דליכא למימר כקטן שנולד דמי כגון הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה דיש לו שאר מן האם כשאר ישראל גמור ואין לו שאר מן האב:
לא תימא משום דשטופי זימה הוא ולא ידעינן. אבוה מנו אבל היכא דידעי כגון היו אביו ואמו חבושים בבית האסורים דלא נבעלה לאחר חיישין ואי נולד בקדושה דליכא למימר כקטן שנולד ליהוי ליה נמי שאר אב דהא ודאי אבוה הוא: דהא שני אחין תאומים כו':

ה"ג וקאמר לא חולצין ולא מייבמין. ומסיפא יליף טעמא דאי מרישא לא מצי למילף דאפילו שאר האם אין לו דטעמא לאו משום דזרמת סוסים הוא אלא משום דכקטן שנולד דמי:

זרמת. זרע שהוא יורה כחץ כזרם מים המקלח בכח: בנפטרים הגר:

דנסבא אחיו. המת כשהוא גר דהויא קידושיו קידושין ושריא לאחיו דאין לו אחוה דכקטן שנולד דמי:

תא שמע:

"שני אחים תאומים גרים, וכן משוחרדים - לא חולצין ולא מייבמין, ואין חייבין משום אשת אח. היתה הורתן שלא בקדושה ולידתו בקדושה - לא חולצין ולא מייבמין, אבל חייבין משום אשת אח. היתה הורתן ולידתו בקדושה - הרי הן בישראלים לכל דבריהן."

קתני מיהת: "אין חייבין משום אשת אח", חיובא - ליכא

צחא, הא איסורא - איכא!

הוא הדין דאפילו איסורא נמי ליכא, ואידי דבעי למיתני סיפא: "אבל חייבין", תנא נמי רישא: "אין חייבין".

אמר רבא:

הא דאמור רבנן: אין אב לגוי, לא תימא משום דשטופי בזמה, דלא ידעי, אבל ידעי - חיישינן, אלא אפילו דידיע נמי - לא חיישינן, דהא שני אחין תאומים, דטפה אחת הוה ונחלקה לשתיים, וקתני סיפא: "לא חולצין ולא מייבמין", שמע מינה: אפקורי אפקריה רחמנא לזרעיה. דכתיב: **"בשר המזרים בשדם וזרמת סוסים וזרמתם"** (יחזקאל כג, כ).

תא שמע:

ד"אמר רבי יוסי:

מעשה בניפטיים הגר שנשא אשת אחיו מאמו, ובא מעשה לפני חכמים ואמרו: אין אישות לגר."

ואלא גר דקדיש הכי נמי לא תפסי בה קדושין?!

אלא אימא: אין איסור אשת אח לגר. מאי לאו דנסבא אח כשהוא גר!

לא, דנסבא כשהוא גוי.

"כשהוא גוי" - מאי למימרא?

מהו דתימא: ליגזור כשהוא גוי אטו כשהוא גר! קא משמע לן.

תא שמע:

ד"אמר בן יאסיין:

כשהלכתי לכרבי היס מצאתי גר אחד שנשא אשת אחיו מאמו. אמרתי לו: בני, מי הרשך?

אמר לי: הרי אשה ושבעה בניה,

על ספסל זה ישב רבי עקיבא ואמר שני דברים:

גר נושא אשת אחיו מאמו,

ואמר: "וזהו דבר ה' אל יונה שנית לאמר" (יונה ג, א).

"שנית" - דברה עמו שכינה,

שלישית - לא דברה עמו שכינה.

קתני מיהת: "גר נושא אשת אחיו מאמו" - מאי לאו דנסבא אחיו כשהוא גר!

לא, דנסבא כשהוא גוי.

מאי למימרא?

מהו דתימא: נגזור כשהוא גוי אטו כשהוא גר, קא משמע לן.

רס"י

כשהוא עובד כוכבים. ומשנתגייר לא ידעה דלא הוה ליה בה קידושין הלכך שרי לאחיה:

הרי אשה. גיורת ושבעה בניה שהתיר להן רבי עקיבא לישא איש את אשת אחיו ומהן למדתי:

אם קודם. שבא מעשה לידו היה רגיל לשנותו לתלמידיו שומעין לו ואם לאו הואיל ודבר חידוש הוא שמא בשביל מעשה שבא לידו אומרה:

הרי אשה ושבעה בניה. ראייה של קודם לכן הביא:

ואי בעית אימא שאני הכא דקאמר מילתא. דיונה בן אמתי בהדה ומגו דמהימן אהא מהימן נמי אהא דניכרין דברי אמת שביחד קבלן:

הוא השיב. ירבעם בן יואש: **על עסקי נינוה קאמר.** דלא דברה עמו על עסקי נינוה אלא שתי פעמים: ה"ג גר שהיתה הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה:

נשא אחותו מן האם. שנולדה בהיותה עובדת כוכבים יוציא ואע"ג דלאו אחותו היא דכקטן שנולד דמי גזירה דלמא אתי למנסב אחותו שנולדה אחריו דבההיא איכא כרת דלידת שניהם בקדושה ואחותו גמורה מן האם הויא כישראלית שילדה בן ובת:

מן האב יקיים. שהכל יודעין דאין אב לעובד כוכבים וא"נ אתי למנסב בת אביו שיוליד מאשה אחרת משנתגייר לא איכפת לן דהא לאו בנו הוא: **אחות האב מן האם יוציא.** גזירה משום אחותו מן האם כדאמרן:

["אמר בן יאסיין:]

כשהלכתי לכרכי הים מצאתי גר אחד שנשא אשת אחיו מאמו. אמרתי לו: בני, מי הרשף?

אמר לי: הרי אשה ושבעה בניה,

על ספסל זה ישב דבי עקיבא ואמר שני דברים:

גר נושא אשת אחיו מאמו,

ואמר: "ויהי דבר ה' אל יונה שנית לאמר" (יונה ג, א).

"שנית" - דברה עמו שכינה,

שלישית לא דברה עמו שכינה".]

ומי מהימן?!

והאמר רבי אבא אמר רב הונא אמר רב:

כל תלמיד חכם שמורה הלכה וקא,

אם קודם מעשה אמרה - שומעין לו,

ואם לאו - אין שומעין לו!

איבעית אימא:

מורה וקא הנה.

ואיבעית אימא:

משום דקאמר: הרי אשה ושבעה בניה.

ואיבעית אימא:

שאני הכא, דקאמר מעשה אחריןא בהדה.

אמר רב:

"ויהי דבר ה' אל יונה שנית לאמר".

"שנית" - דברה עמו שכינה,

שלישית - לא דברה עמו".

והא כתיב: **"הוא השיב את גבול ישראל מלבוא חמת עד ים הערב,**

כדבר ה' אלהי ישראל אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמתי הנביא" (מלכים ב' ד, כה)!

אמר רבינא:

על עסקי נינוה קאמר.

רב נחמן בר יצחק אמר:

הכי קאמר: **"כדבר ה' אשר דבר ביד עבדו הנביא" - כשם שנהפך לנינוה מרעה לטובה,**

כך בימי ירבעם בן יואש נהפך להם לישראל מרעה לטובה.

תא שמע:

"גר שהיה לידתו בקדושה והורתו שלא בקדושה - יש לו 'שאר' האם,

ואין לו 'שאר' האב.

כיצד?

נשא אחותו מן האם - יוציא.

מן האב - יקיים.

אחות האב מן האם - יוציא.

מן האב - יקיים.

אחות האם מן האם - יוציא.

צח,ב

רפ"י

מן האב ר' מאיר אומר יוציא.
 הואיל ואיכא צד אם :
וחכמים אומרים יקיים. דלא
 דמיא לאחות האב מן האם
 דבהיא איכא למגזר משום
 אחותו מן האם דדמיא לה אבל
 אחות האם מן האב לא דמיא
 לאחותו מן האם :
ומותר באשת אחיו. ואפי' מאמו
 שנולד בהיותו עובד כוכבים ולא
 גזר רבנן משום אשת אחיו
 הנולד אחריו דבקורבה גזר
 רבנן אבל במידי דלא אתי אלא
 עיי' קידושין לא גזר :
נשא אשה ובתה. אגר דעלמא
 קאי שנשא בהיותו עובד כוכבים
 אשה ובתה ונתגיירו עמו דאילו
 האי דנולד בקדושה לא נסיב
 אשה ובתה ואי' שנשא גירות
 שנתגיירו האם והבת דלית להו
 קורבה דקטן שנולד דמי למה
 לי גר אפי' בישראל נמי מצי
 למימר הכי :
כונס אחת ומוציא אחת. דלא
 לייתי למישרי בישראל אשה
 ובתה :
לכתחילה לא יכנס. לקמן
 מפרש :
מוותר בחמותו. דכולי האי לא
 גזר רבנן :
ואיכא דתני אסור בחמותו.
 פלוגתייהו מפרש לקמן :

מן האב -
רבי מאיר אומר: יוציא,
וחכמים אומרים: יקיים.
שהיה רבי מאיר אומר:
כל ערוה שהיא משום שאר האם - יוציא,
משום האב - יקיים.
ומותר:
באשת אחיו מאמו,
ובאשת אחי אביו,
ושאר כל העריות מותרות לו.

לאיתווי אשת האב.

נשא אשה ובתה - כונס אחת, ומוציא אחת,
לכתחילה - לא יכנס.
מתה אשתו - מותר בחמותו.

ואיכא דתני: אסור בחמותו.

קתני מיהת: "מוותר באשת אחיו" - מאי לאו דנסבה אחיו כשהוא גר?

לא, דנסבה כשהוא גוי.

מאי למימרא?

מהו דתימא: ליגזור כשהוא גוי אטו כשהוא גר,
קא משמע לן.

6. צח, ב

רש"י

הנך דאמור רבנן יקיים. כגון
 אחותו מן האב וחברותיה:
 קלש ליה איסורא. דלגבי
 ישראל אינה בשריפה: פלוגתא
 דר' ישמעאל ור' עקיבא מפרש
 [לעיל] בהאשה רבה (דף צד):

אמר מר:

"נָשָׂא אִשָּׁה וּבִתָּה - כּוֹנֵס אַחַת וּמוֹצִיא אַחַת,
 לְבִתְחֻלָּה לֹא יִכְנוּס".

הַשְׁתָּא אַפּוּקֵי מִפּיָקוּ, "לְבִתְחֻלָּה" מִיִּבְעִיא?!

התם קאי,

וְהִכִּי קָאָמַר: הַךְ דְּאָמַר רַבִּנּוּן: "יִקְיִים" - "לְבִתְחֻלָּה לֹא יִכְנוּס".

"מִתָּה אֲשֶׁתּוֹ - מוֹתֵר בְּחֻמוֹתּוֹ".

וְאִכָּא דְתַנִּי: "אָסוּר בְּחֻמוֹתּוֹ".

חדא - כְּרַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל,

וְחַדָּא - כְּרַבִּי עַקִּיבָא.

מֵאֵן דְּאָסַר - כְּרַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל, דְּאָמַר: חֻמוֹתּוֹ לְאַחַר מִיתָה בְּאִיסוּרָא קִיָּמָא, וְגַבִּי גַר גְּזָרוּ בֵּיהּ רַבִּנּוּן,
 וּמֵאֵן דְּשָׂרִי - כְּרַבִּי עַקִּיבָא, דְּאָמַר: חֻמוֹתּוֹ לְאַחַר מִיתָה קְלִשׁ לִיהּ אִיסוּרָא. וְגַבִּי גַר לֹא גְזָרוּ בֵּיהּ רַבִּנּוּן.

7. צח, ב

רפ"י

מתני'

שנתערבו ולדותיהן. זכרים ויש לכל אחת בן ודאי שלא נתערב: ארבעה חולצין לאחת. בן ודאי של כל אחת מן הארבע חולץ לאחת מהן דכל חד ספק ליה באשת אחיו ובן החמישית ישאנה ממה נפשך אם אשת אחיו היא הרי טוב ואם לאו הרי חלץ לה יבמה:

הוא ושלשה. זה שייבם חולץ לאחרת ושלשה עמו והחמישי מייבם ממה נפשך וחוזרים השנים הללו וחולצין לשלישית ושנים עמה והחמישי מייבם וכן כולם ארבעה חולצין תחלה לפי שאין אחד רשאי לייבם עד שיחלצו לה הארבעה דלא ליפגע ביבמה לשוק והי"ה נמי דמצו ארבעה למיחלץ לכולהו והחמישי ישא את כולן אלא אמרינן בגמ' דהכי שפיר טפי דלמא לכל חד מתרמיא דידיה ומיקיימא מצות ייבום:

גמ'

דוקא מיחלץ. מכל ארבעה הודאין והדר יבומי לחמישי: מאי הוא ושלשה. מאי איכפת לן אי חלצי לה הנך ארבעה גופייהו והאי דייבם לקמייטא לייבם נמי הך ומשני לא ליבמה חד כו': הכי גרסינן מקצתן אחין ומקצתן שאין אחין אחין חולצין שאינן אחין מייבמין מאי קאמר מקצתן אחין מן האב ומקצתן אחין מן האם. מקצתן של ודאין אחין לבני התערובות מן האב ומקצתן יש להן בהני תערובות אחין מן האם שלא מן האב לבד אחים שיש להן בתוכן מן האב כגון ראובן שנשא רחל וחנה וילדה לו רחל את יוסף גירשה לרחל ונשאה בועז ולו בן מאשה אחרת ונתעברה רחל וילדה היא וחנה אשתו של ראובן וגי נשים אחרות ה' זכרים במחבא ונתערבו נמצא שיש לו ליוסף בתערובות הללו ב' אחין אחד מן האב וא' מן האם בנה של חנה אחיו מן האב ובנה של רחל מבוועז אחיו מן האם:

משנה

חמש נשים שנתערבו ולדותיהן. הגדילו התערובות ונשאו נשים, ומתו, ארבעה חולצין לאחת, ואחד מייבם אותה. הוא ושלשה חולצין לאחת, ואחד מייבם. נמצאו ארבע חליצות וייבום לכל אחת ואחת.

גמרא

ודוקא מיחלץ והדר יבומי, אבל יבומי ברישא - לא, דקפגע ביבמה לשוק.

מאי "הוא ושלשה חולצין לאחת"?

דלא תימא ליבמיניהו חד לכולהו, אלא כל חד וחד מייבם חדא, דלמא מתרמיא ליה דידיה.

8. צח, ב - צט, א

רפ"ז

אחין מן האם חולצין. יוסף זה שיש לו בתערובות אח מן האם חולץ לכולן לפטור את אשת אחיו מן האב ואינו רשאי לייבם אחת מהן אפי' לאחר חליצתה מארבעה חבריו שמה יפגע באשת אחיו מאמו שהיא בכרת: **ואחין מן האב.** ארבעה האחרים שאין להם בתערובות אלא אחין מן האב מייבמין כל אחת ואחת אחר שחלצה מן הארבעה ישאנה החמישי נמצא אחד מייבם שנים או יהיו לאחת ה' חליצות והכי מיתוקמא לישנא קמייתא דשמעתא מקצתן אחין של ודאין אחין מן האם לאחד מן התערובות ומקצתן שאינן להם אחין מן האם אלא מן האב (אחין חולצין) אותן שהן אחין מן האם חולצין לכולם ושאינן אחין להן מן האם אלא מן האב מייבמין:

מקצתן. של ודאין ותערובתן כהנים ומקצתן שאין כהנים כהנים חולצין לכולן ואי אפשר להם לייבם הואיל וחלצה ארבע חליצות שמה האחד החולץ לה היה יבמה וחליצתו חליצה וכהן אסור בה:

יש חולץ לאחותו מספק. אע"פ שהיא מחמש עשרה נשים הפוטרות צרותיהן וכן לבתו ואמו:

אמו ואשה אחרת. שילדו שני זכרים במחבא והוא א' מהן ולהן שני זכרים ודאין כגון רחל אשת יעקב שהיה לה יוסף ממנו ותנה אשת ראובן שהיה לה חצרון ממנו וחזרו וילדו שני זכרים במחבא ומתו יעקב וראובן ובא יוסף בנה של רחל ונשא חנה אמו של חצרון וחצרון נשא את רחל ומתו יוסף וחצרון ונפלו לפני התערובות רחל לפני בנה של חנה שהוא אחי חצרון וחנה לפני בנה של רחל שהוא אחי יוסף ומתוך שאין ידוע מי בנה ומי יבמה צריכה חליצה משניהן נמצא כל אחד ואחד חולץ לאמו מספק: ה"ג לאחותו מספק כיצד אמו ואשה אחרת שילדו שתי נקבות במחבא ועמדו שני אחים מן האב ונשאום חולץ לשתיהן נמצא חולץ לאחותו מספק. כך שנויה בתוספי' (דמכילתין פ"ב) אמו שילדה מאיש אחר שנשאה לאחר מיתת אביו וילדה עם אשה אחרת שתיהן שתי נקבות ואין ידוע איזו בת לאיזו אם ועמדו שני אחין שהיו לזה מאביו שלא מאמו ונשאום לשתי הנקבות הללו המעורבות ונפלו שתיהן לפני זה ליבום ואחת מהן אחותו מאמו ואילו היה מכירה לא היתה צריכה חליצה ועכשיו שאין מכירה שתיהן צריכות חליצה לישנא אחרינא ובאו אחיהן שלא מאותה האם ונשאום אחיו של ראובן נשא אחת ואחיו של חצרון נשא אחת ראובן חולץ לאשת אחיו ושמא אחותו היא וכן חצרון ז"ו שמעת"י ולב"י מגמג"ם ב"ה דהא שמה לאו אחותו היא והכי איבעי ליה למימר זה חולץ לספק אחותו וזה חולץ לספק אחותו אבל לאחותו מספק משמע שחלץ ודאי לאחותו מחמת ספק שבידו:

אשתו ואשה אחרת. אשת ראובן ואשת כלב שילדו שתי נקבות במחבא נמצאת האחת בתו ובאו (אחיהן אחי הבעלים הם) שני אחי ראובן ונשאום נמצא ראובן חולץ לבתו מספק ששתיהן צריכות חליצה ואם היה מכיר בתו היתה פטורה ואם שני אחי כלב נשאום הרי כלב חולץ לבתו מספק ולשון מורי"י אחיו של ראובן נשא אחת ואחיו של כלב נשא אחת ראובן חולץ לאשת אחיו ואע"פ שספק בתו היא וכן כלב ולא היינו נמי חולץ לבתו מספק אלא חולץ לספק בתו:

אחד עובד כוכבים ואחר גר. דבנים שילדה בעודה תחת ידי העובד כוכבים המוכרה אין עבדים דקיי"ל בהחולץ (לעיל מו.) מהם תקנו אתם קונים מהם ולא הם מכס ולא הם קונים זה מזה:

שחרר את השפחה. והרי היא כישראלית ובא עליה העבד הולד ממזר:

תנו רבנן¹⁹⁵:

"מקצתו אחיו ומקצתו שאין אחיו - האחין - חולצין, ושאיין אחיו - מייבמין.

מאי קאמר?

אמר רב ספרא:

הכי קאמר: **"מקצתו אחיו" - מן האב, ומקצתו אחין מן האם.** אחין מן האם - חולצין, ואחין מן האב - מייבמין.

מקצתו כהנים ומקצתו שאינן כהנים - כהנים - חולצין, שאינן כהנים - מייבמין. מקצתו כהנים, ומקצתו אחין מן האם - אלו ואלו חולצין ולא מייבמין.

צט, א תנו רבנן:

"יש חולץ לאמו מספק, לאחותו מספק, לבתו מספק. כיצד?

אמו ואשה אחרת, ולהן שני זכרים, וחזרו וילדו שני זכרים במחבא, ובא בנה של זו ונשא אמו של זה, ובנה של זו נשא אמו של זה, ומתו בלא בנים, זה - חולץ לשתיהן, וזה - חולץ לשתיהן. נמצא כל אחד ואחד - חולץ לאמו מספק.

"לאחותו מספק" - כיצד?

אמו ואשה אחרת ילדו שתי נקבות במחבא, ובאו אחיהן שלא מאותה האם ונשאום, ומתו בלא בנים, חולץ לשתיהן, נמצא חולץ לאחותו מספק.

"לבתו מספק" - כיצד?

אשתו ואשה אחרת שילדו שתי נקבות במחבא, ובאו אחיהן ונשאום ומתו בלא בנים, זה חולץ לבתו מספק, וזה חולץ לבתו מספק."

תניא:

"היה רבי מאיר אומר:

איש ואשה פעמים שמולידין חמש אומות. כיצד?

ישאל שלקח עבד ושפחה מן השוק, ולהן שני בנים, ונתגייר אחד מהן, נמצא:

אחד גר,

אחד גוי,

הטבילן לשם עבדות ונזקקו זה לזה, הרי כאן:

גר, וגוי, ועבד.

שחרר את השפחה ובא עליה העבד, הרי כאן:

רש"י

ולהם בן. ולא קנה את הבן:
 וכתב לו כל נכסיו. ומת והרי
 אמו תובעת כתובתה מן
 הנכסים:
כולה ר"מ היא. הא מתניתא
 בתרייתא דיש מוכר ר"מ נמי
 אמרה וסיפא דקמיתא היא
 ומש"ה קתני עבד משועבד
 לכתובה דר"מ סבר מטלטלים
 משתעבדי לכתובה במס'
 כתובות בפי האשה שנפלו (ד'
 פ:). דקתני הניח פירות
 התלושים מן הקרקע כו':

גר וגוי ועבד וממזר.
 שחרר שניהם, והשיאן זה לזה, הרי באן:
 גר, וגוי, ועבד, וממזר וישראל".

מאי קא משמע לן?

גוי ועבד הבא על בת ישראל - הולד ממזר.

תנו רבנן:

"יש מוכר את אביו להגבות אמו כתובתה.

כיצד?

ישראל לקח עבד ושפחה מן השוק ולהם בן.

ושחרר את השפחה ונשאה,

ועמד וכתב כל נכסיו לבנה,

נמצא זה מוכר את אביו להגבות לאמו כתובתה".

מאי קא משמע לן?

כולה רבי מאיר היא,

ועבדא מטלטלי, ומטלטלי משתעבדי לכתובה.

ואיבעית אימא:

הא קמשמע לן: עבדא כמקרקע דמי.

9. צט, א-ב

רס"ו

מתני'

לבני הכלה. לאשת בן הכלה ודאי: **אחד.** מן התערובות חולץ תחלה ואח"כ מייבם השני ממ"נ אם יבמתו היא הרי טוב ואם אשת בן אחיו היא הרי חלץ לה יבמה ומותרת לו: **אוכלין בתרומה.** אחד כהן ואחד עבד כהן:

חולקין חלק אחד. מפרש בגמ':

בין כשרות. משום עבד:

בין פסולות. כגון שפחה משום כהן:

הראיות לכהונה. ולא גרשה וחלוצה משום כהן:

אין סופגין כו'. דכל חד אמר אנא לאו כהן אנא (והתראת ספק היא):

אין משלמין. דכל חד אמר אנא כהן:

ואין חולקין על הגורן. אין נותנין להם תרומה על הגורן שהמשוחרר ישראל הוא:

ומוכרין את התרומה. תרומת תבואתן כשמפרישין אותה אין צריכין לתתה לכהן דכל חד אמר לכהן אייתי ראייה דלאו כהן אנא ושקול ומ"מ לאוכלה אי"א אלא מוכרין אותה לכהנים והדמים שלהן:

ה"ג ואין חולקין בקדשי המקדש. כגון עורות קדשים:

ואין נותנין להם קדשים. להקריב:

ואין מוציאין שלהן מידם. אם היו חייבין חטאת או אשם או עולה אין כופין אותם לתת לאנשי משמר ולהיות עבודתם ועורם לאנשי משמר

דכל חד אמר אנא כהן ותניא (ב"ק דף קט:): מנין לכהן שבא ומקריב קרבנותיו כל שעה שירצה ואפילו במשמר שאין שלו ת"ל ובא בכל אות נפשו ושרת ומנין שעבודתם ועורם שלו ת"ל ואיש את קדשיו לו יהיו ותערובות הללו הואיל והאחד מהן כהן אין ב"ד יכולין להוציא מידן בעל כרחם ולתתם לאנשי משמר אלא יקריבו קרבנותיהן ויחזרו להן הבשר והעור ויתנום לכל מי שירצו או הללו יעשו שליח כל כהן שירצו להקריב את קרבנם או יהיה את קרבנם עד שיתרצו הם לתת לאנשי משמר: לשון אחר ועיקר ואין נותנים להם קדשים בבכור וחרמים קאמר ואין מוציאין את שלהם מידם דאמר אנא כהן וגבי חרמים נמי תנן (ערכין דף כח:). הכהנים אין מחרימין שהחרמים שלהן והדר אורי מאי קעביד בבכור שלו ירעה עד שיסתאב ולא יקריבנו תם דא"כ לא יאכל את בשרו שהמקריב יעכבנו וללשון ראשון קשה לי דאמרין בהגוזל (ב"ק דף קי.) דהיבא דלא מצי עביד עבודה שליח נמי לא מצי משוי:

ובכורו ירעה עד שיסתאב. אפי' בזמן הבית דהא לא מצי למכפינהו למיתן לכהנים לאקרובי ולאכול את בשרו ואינהו נמי לא מצו למיתביה לכהן ולהחזיר להן הבשר דבכור תם אינו נאכל אלא לכהנים דכתיב ביה ובשרם יהיה לך כחזה התנופה בבכורות פרק עד כמה (דף כח:). הילכך ירעה עד שיסתאב ומותר לשוחטו במדינה ויאכלוהו הם דבכור בעל מום אין בו משום זרות אלא משום גזל דמתנות כהונה והכא גזל ליכא דהמוציא מחבירו עליו הראייה:

חומרי ישראלים וחומרי כהנים. מפרש בגמרא:

מְשֻׁנָּה

האשה שנתערב ולדה בולד פלטה:

הגדילו התערובות ונשאו נשים, ומתו,

בני הכלה - חולצין ולא מייבמין, שהוא ספק אשת אחיו, ספק אשת אחי אביו.

בני הזקנה - או חולצין או מייבמין, שספק אשת אחיו ואשת בן אחיו.

מתו הכשרים -

התערובות:

לבני הזקנה - חולצין ולא מייבמין, שהוא ספק אשת אחיו, אשת אחי אביו.

לבני הכלה - אחד חולץ, ואחד מייבם.

כהנת שנתערב ולדה בולד שפחה:

הרי אלו אוכלים בתרומה,

וחולקין חלק אחד בגורן,

ואינן משמאין למתים.

צט,ב

ואינן נושאין נשים, בין נשרות, בין פסולות.

הגדילו התערובות ושחררו זה את זה - נושאין נשים ראיות לכהונה.

ואינן משמאין למתים,

ואם נשמאו - אינן סופגין הארבעים.

ואינן אוכלין בתרומה,

ואם אכלו - אינן משלמין קרן וחומש.

ואינן חולקין על הגורן.

ומוכרין את התרומה, והדמים שלהן.

ואינן חולקין בקדשי המקדש,

ואין נותנים להם קדשים,

ואין מוציאין שלהם מידיהם.

ופטורין מן הזרוע ומן הלחיים ומן הקיבה,

ובכורו - יהא רועה עד שיסתאב.

ונותנין עליו חומרי כהנים וחומרי ישראלים.

גְּמָרָא

"מתו הכשרים" וכו'.

אלא הנך משום דאייערוב להו הוה להו פסולין!?

אמר רב פפא:

אימא: ומתו הודאין.

"לבני הכלה אחד חולץ, ואחד מייבם".

דוקא מיחלץ והדר יבומי,

אבל יבומי ברישא - לא,

דקפגע ביבמה לשוק.

10. צט, ב

רש"י

גמ'
 (חלק א' ס"ד. חלק אחד משמע של כל אחד): חלק כאחד. אם באו שניהם על הגורן נותנים להם אבל זה בלא זה אין חולקין להם דקסבר אין חולקין תרומה לעבד אא"כ רבו עמו דלמא אתי לאסוקי ליוחסין דסברי כהן הוא:
 אם כהן אני כו'. אספק כהן וספק עבד קאי כי מתניתין: היו מעלין מתרומה ליוחסין. לאו מאכילתה אלא מחלוקה הלכך אין חולקין לו דלא ליתי לאסוקי ליוחסין:
 בהמתן של צדיקים. חמורו של רבי פנחס בן יאיר:

"בהנת שנתערב [ולדה בולד שפחתה:
 הרי אלו אוכלים בתרומה,
 וחולקין חלק אחד בגורן"].

"חלק אחד" - פשיטא!

אימא: חלק כאחד.

תנן כמאן דאמר:

"אין חולקין תרומה לעבד אלא אם כן רבו עמו".

דתניא:

"אין חולקין תרומה לעבד, אלא אם כן רבו עמו,

דברי רבי יהודה.

רבי יוסי אומר:

יכול שיאמר: אם כהן אני - תנו לי בשביל עצמי,

ואם עבד כהן אני - תנו לי בשביל רבי.

במקומו של רבי יהודה - היו מעלין מתרומה ליוחסין.

במקומו של רבי יוסי - לא היו מעלין מתרומה ליוחסין".

תניא:

"אמר רבי אלעזר בר צדוק:

מימי לא העדתי, אלא עדות אחד, והעלו עבד לכהונה על פי".

"העלו" סלקא דעתך?!

השתא בהמתן של צדיקים אין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה על ידו,

צדיקים עצמן לא כל שכן?

אלא אימא: בקשו להעלות עבד לכהונה על פי.

חזא באתריה דרבי יוסי, ואזל ואסהיד באתריה דרבי יהודה.

11. צט, ב - ק, א

רש"י

עשרה אין חולקין. כולחו מפרש טעמא:
 והאשה. אשת כהן:
 והערל. כהן שמתו אחיו מחמת מילה:
 שאינה הוגנת. פסולה לכהונה:
 משגרין להן לבתיהן. ואוכלין וערל שאסור לאכול מאכיל לנשיו ועבדיו:
 חוץ מטמא כו'. לקמיה מפרש:
 דלאו בני דיעה נינהו. וזילותא דתרומה לחלק להן בגורן לעין כל:
 בריה בפני עצמה נינהו. והויא זילותא דקדשים:
 משום גרושה. שמא יגרשנה בעלה והיא זרה ולא ידעי אינשי ופלגי לה:
 דמקרב למתא. משום גרושה ליכא דהא סמוך למתא הוא וידעי לה אי גרושה היא ומשום יחוד איכא הואיל דלא שכיחי ביה אינשי:
 אי נמי דמרחק. משום גרושה איכא משום יחוד ליכא:
 חוץ מטמא. קנסא הוא דלא איזדהר:
 נפיש אונסיה. שמתו אחיו:

תנו רבנן:

"עשרה אין חולקין להם תרומה בבית הגרנות, ואלו הן:

חרש,

שוטה,

וקטן,

טומטום,

ואנדרוגינוס,

והעבד,

והאשה,

והערל,

והטמא,

ונושא אשה שאינה הוגנת לו,

ובולן משגרין להם לבתיהם, חוץ מטמא ונושא אשה שאינה הוגנת לו".

בשלמא "חרש שוטה וקטן" - לאו בני דיעה נינהו.

ק,א "טומטום ואנדרוגינוס" נמי - אברהם בפני עצמה נינהו.

"עבד" נמי - דלמא אתי לאסוקי מתרומה ליוחסין.

"ערל" וטמא - משום דמאיסי.

"נושא אשה שאינה הוגנת לו" - משום קנסא.

אלא אשה - מאי טעמא לא?

פליגי בה רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע.

חד אמר: משום גרושה.

וחד אמר: משום יחוד.

מאי בינייהו?

איכא בינייהו:

בי דרי דמקרב למתא ולא שכיחי בהו אינשי.

אי נמי, דמרחק ושכיחי בה אינשי.

"ובולן משגרין להם לבתיהן, חוץ מטמא, ונושא אשה שאינה הוגנת לו".

אבל ערל - משגרין ליה, מאי טעמא?

משום דאניס.

טמא נמי הא אניס!

האי - נפיש אונסיה,

והאי - לא נפיש אונסיה.

12. ק, א

ר"י

מאי קאמר. קתני אין חולקין והדר קתני במקום שחולקין: **ה"ק.** האי במקום שחולקין לאו אתרומה קאי והכי קאמר ודבר שחולקין נמי לנשים כגון מעשר עני שהוא מתחלק בתוך הבית בעיר ואין כאן משום יחוד דשכיחי אינשי נותנין לאשה תחלה משום דזילא בה מילתא למיקם:
מעשר עני. אין מתחלק בגורן אלא בתוך הבית כדכתיב לגר ליתום ולאלמנה וגוי (דברים כו) ועוד משום דלא ליכספו עניים: **גברא ואתתא.** זה תובע בעל דינו וזו תובעת בעל דינה ואין הדין בין שניהם:
שרינא תיגרא דגברא ברישא. הייתי נזקק לאיש תחלה לגמור את דינו ואח"כ הייתי נזקק לדון בין אשה ובין בעל דינה:

תנו רבנן:

"העבד והאשה - אין חולקים להם תרומה בבית הגרנות. ובמקום שחולקין - נותנין לאשה תחלה, ופוטרין אותה מיד."

מאי קאמר?

הכי קאמר: במקום שחולקין מעשר עני - נותנין לאשה תחלה.

מאי טעמא?

משום זילותא.

אמר רבא:

מרישא, כי הוו אתו גברא ואתתא לדינא קמאי, הוה שרינא תיגרא דגברא ברישא, אמינא: דמיחייב במצות. כיון דשמענא להא: שרינא תיגרא דאתתא ברישא.

ומאי טעמא?

משום זילותא.

13. ק, א

רש"י

לא שיחררו לא. כלומר לא כפינו להו לשחרר זה את זה בתמיה והא לישא שפחה אינו יכול ותנן גבי מי שחציו עבד וחציו בן חורין כופין את רבו ועושה אותו בן חורין משום האי טעמא: מנחת ישראל נקמצת ושיריה נאכלים כדתיב (ויקרא ב) וקמץ (הכהן) והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו (שם ו) ומנחת כהן אין נקמצת לפי שכולה כליל שני' (שם) כל מנחת כהן כליל תהיה ואחד מתערובות הללו שמתנדב מנחה צריכה קמיצה שמא ישראל הוא ומנחה שלא נקמצה פסולה כזבח שלא נשחט ושיריה אין נאכלין דלמא כהן הוא:

איקרין כאן כו'. היכי מצי מקטיר להו לשירים ודלמא מנחת ישראל היא ושירים גמורים הן והרי הן בבל תקטירו דכתיב (שם ב) לא תקטירו ממנו אשה לה' כל שממנו לאישים שנקטר הימנו דבר הראוי להקטיר הרי השירים בבל תקטירו (דכתיב לא תקטירו ממנו אשה לה'): ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח בתריה דהאי קרא דלא תקטירו כתיב ומילתיה דר' אלעזר בזבחים בפי התערובות (דף עז). גבי אברי חטאת שנתערבו באברי עולה רבי אלעזר אומר ינתנו כולם למעלה ורואה אני את בשר החטאת שהן שירים ובבל תקטירו כאילו הן עצים דכיון דלא מכוין לאקטורי לאו הקטרה היא ומותר לעשות כן מפני תקנת עולה וחכמים אומרים תעובר צורתם ויצאו לבית השרפה:

רבי אלעזר ברבי שמעון אומר. גבי כהן המטמא הקדש בדלי דלות שמביא מנחת חוטא (מנחות דף עד.) וכתב בה במנחת חוטא והיתה לכהן כמנחה כלומר אם חוטא זה כהן הוא הרי היא כמנחת ישראל מה מנחת ישראל נקמצת אף מנחת חוטא של כהנים נקמצת אי מה מנחת ישראל שיריה נאכלין אף זה שיריה נאכלין תי"ל וכל מנחת כהן כליל תהיה הא כיצד הקומץ קרב בעצמו והשירים קרבות לעצמן דברי ר' שמעון ר' אלעזר ב"ר שמעון אומר הקומץ קרב לעצמו והשירים מתפזרין אבית הדשן למטה מקום שנותנים שם תרומת הדשן והנוצה והיינו אצל המזבח ועד כאן לא פליגי רבנן עליה ואמרו דשירים קריבים אלא במנחת חוטא כהן דסבירא להו כולה בת הקרבה היא כמנחת נדבתו אבל הכא דלא מצי לאקרובה משום שמא זר הוא ושירים גמורים הם ובבל תקטירו אפילו רבנן מודו דמתפזרין:

"הגדילו התערובות [ושחררו זה את זה - נושאין נשים ראיות לכהונה ואינו משמאין למתים, ואם נשמאו - אינו סופגין הארבעים]."

"שיחררו": אי בעי - אין, אי לא בעי - לא. ואמאי? לישא שפחה - אינו יכול! בת חורין - אינו יכול!

אמר רבא:

אימא: כופין אותן, ומשחררין זה את זה.

"נותנין עליהן חומרי [כהנים וחומרי ישראלים]."

למאי הלכתא?

אמר רב פפא:

למנחתם.

נקמצת - כמנחת ישראל ואינה נאכלת - כמנחת כהנים. הא כיצד?

הקומץ - קרב בעצמו, והשירים - קריבין בעצמן.

איקרין כאן: כל שממנו לאישים הרי הוא ב'בל תקטירו'!

אמר רבי יהודה בריה דרבי שמעון בן פזי: דמסיק להו לשום עצים, כרבי אליעזר.

דתנא:

רבי אליעזר אומר:

"לריה ניחוח" (ויקרא ב, יב) - אי אתה מעלה, אכל אתה מעלה לשום עצים.

הניחא לרבי אליעזר. אלא לרבנן מאי איכא למימר?

דעביד לה כרבי אלעזר ברבי שמעון.

דתנא:

"רבי אלעזר ברבי שמעון אומר:

הקומץ - קרב לעצמו,

השירים - מתפזרין על בית הדשן."

ואפילו רבנן לא פליגי עליה דרבי אלעזר ברבי שמעון אלא במנחת חוטא של כהנים, דבת הקרבה היא, אבל הכא, אפילו רבנן מודו.

14. ק, א

רש"י

מתני' חולצין ולא מייבמין. לאשתו של ספק זה בני הראשון חולצין שמא בן אביהם היה ולא מייבמין שמא בן האחרון הוא והרי הוא אחיהן מן האם ולא מן האב וזו עליהם בכרת וכן בני האחרון וכן הוא לנשותיהם:

היו לו אחין מן הראשון ומן האחרון שלא מאותה האם הוא או חולץ או מייבם. לאשת בן הראשון אם אחיו הוא הרי טוב ואם לאו נכרית היא אצלו וכגון שאין אח אלא הוא דליכא לספוקי ביבמה לשוק וכן לאשת בן האחרון:

והן. אחין אחד חולץ ואחד מייבם או בן הראשון או בן האחרון חולץ לה וחברו מייבם אם יבמתו היא הרי טוב ואם לאו נכרית היא ומשום יבמה לשוק ליכא שהרי חלץ לה יבמה:

אין סופג. דלמא לאו כהן הוא. הוא אונן עליהם. לחומרא שמא זה אביו וביום מיתתו אסור זה לאכול בקדשים שמא אנינות חלה עליו וכן הן אוננים עליו וביום מותו אסורים שניהם בקדשים ופריך בגמרא ה"ד דשניהם חייבין א"ת בגרושה אמאי הוא אין מטמא לראשון אם בנו הוא הרי טוב ואם אינו בנו הרי הוא חלל וכו' מפרש בגמרא:

הוא אינו יורש אותן. דירשיו מדחין אותו אלו אצל אלו והן יורשין אותו דמי מעכב על ידן והוי ממון המוטל בספק וחולקין בין שניהם:

ועולה במשמרו כו'. לעבוד ואין בני משמר מעכבין עליו אבל אינו חולק דכל משמר דחי ליה לגבי חבריה:

גמ'

דוקא מיחלץ והדר יבומי. היו לו אחין מן הראשון ומן השני שלא מאותה האם דקתני מתני' והן אחד חולץ ואחד מייבם דוקא מיחלץ חד והדר יבומי חבריה אבל יבומי ברישא לא דלמא פגע ביבמה לשוק שמא יבמתו של חברו היא ולא שלו:

משנה

מי שלא שהתה אחר בעלה שלשה חדשים, ונשאת, וילדה, ואין ידוע:

אם בן תשעה - לראשון,

אם בן שבעה - לאחרון,

והיו לה בנים מן הראשון, ובנים מן השני.

חולצין ולא מייבמין.

וכן הוא להם - חולץ ולא מייבם.

קב, היו לו אחים מן הראשון ואחים מן השני, שלא מאותה האם - הוא חולץ ומייבם.

והם - אחד חולץ ואחד מייבם.

היה אחד ישראל ואחד כהן:

נושא אשה ראיה לכהן,

ואין מטמא למתים.

ואם נטמא - אינו סופג את הארבעים.

אינו אוכל בתרומה,

ואם אכל - אינו משלם קרן וחומש.

ואינו חולק על הגורן.

ומוכר התרומה והדמים שלו.

ואינו חולק בקדשי הקדשים,

ואין נותנין לו את הקדשים,

ואין מוציאין את שלו מידו.

ופטור מן הזרוע והלחיים והקיבה.

ובכורו - יהא רועה עד שיסתאב.

ונותנין עליו חומרי כהנים וחומרי ישראלים.

היו שניהם כהנים:

הוא אונן עליהם,

והם אוננים עליו.

הוא אינו מטמא להם - והם אינן מטמאים לו, הוא אינו יורש אותן,

אבל הם יורשין אותו.

ופטור על מכתו ועל קללתו של זה ושל זה.

עולה במשמרו של זה ושל זה, ואינו חולק.

אם היו שניהם במשמר אחד - נוטל חלק אחד.

גמרא

דוקא מיחלץ והדר יבומי,

אבל יבומי ברישא - לא,

דקא פגע ביבמה לשוק.

15. ק, א

רס"י

הוּלַד שְׂתוּקִי. וכשר הוא דהא פשיטא לן דבן כהן הבא על הפנויה הוא:
מדין הכהונה. מלעבוד עבודה ואף על גב דלענין יוחסין לישא אשה כשר הוא פסול לעבודה:
אחריו. שניכר זרעו שהוא שלו:
מאי קא מזהר ליה רחמנא. הואיל וההוא אחריו קא דרשת ליה לענין פסול כהונה הכא מאי פסול קא דרשת ביה הא ודאי גבי ישראל כשר הוא כגון עשרה כשרים עומדים ופירש אחד מהם ובעל:

זרעך בתרה. כדאמר בפ"ג דקידושין (דף סח:) שפחה הוולד כמוה דכתיב האשה וילדיה עובדת כוכבים דכתיב כי יסיר את בנך בנך הבא מן הישראלית קרוי בנך ואין בנך הבא מן העובדת כוכבים קרוי בנך אלא בנה:
ראשון ראוי להיות כ"ג. היכא שמייבם אשת אחיו בתוך ג' וילדה ספק בן ט' לראשון ספק בן שבעה לאחרון בפרק החולץ:
בשלמא הוא אונן עליהם משכחת לה. אפילו בנשואין ואע"ג דקמא מית ליה כגון שלקטו עצמותיו לסוף שנים מרובות אונן זה ספק עליהם ואסור בקדשים דתנן בפסחים (דף צא:) השומע על מתו והמלקט עצמות אוכל בקדשים לערב אבל כל היום אסור:
בשלמא לשני לא ליטמא. שמא בן הראשון הוא וכהן כשר הוא:
אלא לאו בזנות. ששניהם באו עליה בזנות והלכך אין מיטמא להן דבין כך ובין כך כהן כשר הוא ומשכחת הוא אונן עליהם והן עליו דהא תרווייהו חזו ליה:

אמר שמואל:

עשרה כהנים עומדים, ופירש אחד מהם, ובעל - הוולד שתוקי.

מאי "שתוקי"?

אילימא: שמשתקים אותו מנכסי אביו - פשיטא! מי ידעינן אביו מנו? אלא שמשתקין אותו מדין כהונה.

מאי טעמא?

אמר קרא: **"והיתה לו ולזרעו אחריו"**¹⁹⁶ (במדבר כה, יג) - בעינן זרעו מיוחס אחריו, וליכא.

מתקיף לה רב פפא:

אלא מעתה גבי אברהם,

דכתיב: **"להיות לך לאלהים ולזרעך אחריו"** (בראשית יז, ז),

התם מאי קא מזהר ליה רחמנא?

הכי קאמר ליה: לא תנסב גויה ושפחה, דלא ליזיל זרעך בתרה.

מיתיבי:

"ראשון - ראוי להיות כהן גדול"

והא בעינן זרעו מיוחס אחריו וליכא!

"זרעו מיוחס אחריו" - דרבנן,

וקרא אסמכתא בעלמא.

וכי גזור רבנן בזנות,

בנשואין - לא גזור רבנן.

ובזנות מי גזור רבנן?!

והתנן:

"מי שלא שהתה אחר בעלה שלשה חדשים ונשאת וילדה"

מאי "אחר בעלה"?

אילימא אחר מיתת בעלה, אימא סיפא: **"הוא אונן עליהם, והם אוננים עליו"**.

בשלמא הוא אונן עליהם משכחת לה בנשואין דשני, וליקוט עצמות דקמא.

אלא הם אוננים עליו היכי משכחת לה?

קמא הא מית ליה!

ואלא בגרושה,

ומאי "אחר בעלה"?

אחר גט בעלה.

אימא סיפא: **"הוא אין מטמא להם והם אין מטמאין לו"**.

בשלמא הן אין מטמאין לו - לחומרא דכל חד וחד דלמא לאו ברירה הוא,

אלא הוא אין מטמא להם אמאי?

בשלמא לשני לא ליטמי ליה, אלא לראשון ליטמי ליה ממה נפשך!

אי ברירה הוא - שפיר קא מטמא ליה,

ואי בר בתרא הוא - שפיר קא מטמא ליה חלל הוא!

אלא לאו בזנות.

ומאי "אחר בעלה"?

אחר בזנות.

וקתני סיפא: **"עולה במשמר של זה ושל זה"**.

ר"י

בממאנת. לעולם בזנות לא מיתוקמא דהא פסול לעבודה ולא מצי למיתני עולה במשמרו של זה ושל זה אלא היכי משכחת לה דרואה במיתת שניהם ואין מיטמא להן דכהן כשר הוא בממאנת יתומה שמיאנה בבעלה ולא שהתה שלשה חדשים וניסת:

משמשות במוך. מותרות (לשמש) ליתן מוך באותו מקום שלא יתעברו:

שמא תעשה עוברה סנדל. עובר שני דוחק את הראשון ופוחת את צורתו בהמפלת (נדה כה.): **ואי זו היא קטנה.** שמתעברת ומתה:

מבת י"א כו'. ולענין מיאון נמי בת י"ב ויום אחד לא ממאנת ומקמי הכי קתני דאי מיעברא מתה פחות מכאן אינה מתעברת כלל יותר על זה אי מיעברא לא מתה:

בקידושי טעות. על תנאי ולא נתקיים דנפקא מיניה בלא גיטא וניסת בתוך גי' ומשכחת לה דרואה מיתת שניהן וכהן כשר הוא לפיכך אין מיטמא להן ועולה במשמרו. לעבוד דבזנות כהאי גוונא דהוי עיי נשואין לא גזור רבנן:

היא. מיעוטא הוא והכי קאמר היא כלומר אשה גמורה דכי לא נאנסה וזינתה אסורה ויש לך אחרת שאף על פי שנבעלה תחת בעלה ברצון מותרת לבעלה ואי זו כו':

והולכת לה. וכיון דלא בעיא מיניה גיטא לאו אשתו הויא ואי זינתה הרי היא כפנויה שזינתה ומותרת לו:

ותיובתא דשמואל!

אמר רב שמעיא:
במקאנת.

ממאנת מי קא ילדה!?

והתני רב ביבי קמיה דרב נחמן:

"שלש נשים משמשות במוך:

קטנה,

מעוברת,

ומניקה.

"קטנה" - שמא תתעבר ותמות.

"מעוברת" - שמא תעשה עוברה סנדל.

"מניקה" - שמא תגמול את בנה וימות.

ואיזו היא "קטנה"?

מבת אחת עשרה שנה ויום אחד עד בת שתים עשרה שנה ויום אחד.

פחות מיכן או יתר על כן משמשת בדרך והולכת.

דברי רבי מאיר.

וחכמים אומרים:

אחת זו ואחת זו - משמשת בדרך והולכת,

ומן השמים ירחמו.

שנאמר: "שומר פתאים ה'" (תהלים קטז, ו)!"

משכחת לה בקידושי טעות.

וכדרב יהודה אמר שמואל.

דאמר רב יהודה אמר שמואל משום רבי ישמעאל:

"והיא לא נתפשה" (במדבר ה, יג) - אסורה,

הא נתפשה - מותרת.

ויש לה אחרת, שאף על פי שלא נתפשה - מותרת.

ואי זו זו שקדושיה קידושי טעות?

שאפילו בנה מורכב לה על כתפה ממאנת והולכת לה.

16. קא, א

קא,א "היו שניהם כהנים [...] ופסוד על מפתו ועל קללתו של זה ושל זה".

תנו רבנן:

"הנה זה וחסד והנה זה.

קלל זה וחסד וקלל זה.

קלל שניהם בבת אחת.

הנה שניהם בבת אחת -

חייב.

רבי יהודה אומר:

בבת אחת - חייב.

בזה אחר זה - פסוד".

והתניא:

"רבי יהודה אומר:

פסוד בבת אחת!"

תני תנאי אליבא דרבי יהודה.

מאי טעמא דמאן דפטר?

אמר רבי חנינא:

נאמר: 'ברכה'¹⁹⁷ למטה,

ונאמר: 'ברכה'¹⁹⁸ למעלה

מה למעלה - שאין בה שותפות,

אף למטה - שאין בה שותפות.

ואיתקש הכהן לקללה.

"היו שניהם כהנים [...] ועולה במשמרו [של זה ושל זה, ואינו חולק.

אם היו שניהם במשמר אחד - נוטל חלק אחד]."

וכי מאחר דאינו חולק, למה עולה?

למה עולה?!

האמר: בעינא דניעביד מצוה!

אלא, 'עלה' לא קתני, אלא "עולה" - בעל כרחו.

אמר רב אחא בר חנינא אמר אביי אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן:

משום פגם משפחה.

"ואם היו שניהם במשמר [אחד - נוטל חלק אחד]."

מאי שנא "שני משמרות" דלא? דאזיל להא משמרה ומדחו ליה, ואזיל להא משמרה ומדחו ליה.

משמרו אחד נמי, אזיל להאי בית אב ומדחו ליה, ואזיל להאי בית אב ומדחו ליה!¹⁹⁹

אמר רב פפא:

הכי קאמר: אם היו שניהם משמרו אחד ובית אב אחד - נוטל חלק אחד.

הדרן עלך נושאין על האנוסה

רש"י

חייב. שהרי אחד מהם אביו (קסבר התראת ספק שמה התראה הואיל וממיינ עובר) והכהו:

בבת אחת. שחבטן במקל

בהכאה אחת:

חייב. דבהתראת ודאי התרו בו

אל תכה שניהם שבמכה זו אתה

מתחייב:

בזה אחר זה פסוד. דאיכא שתי

התראות וכל חדא וחדא הוה

התראת ספק ולתיק התראת

ספק שמה התראה הואיל וממה

נפשך עבר:

מ"ט דמאן דפטר. בבת אחת

הא ודאי התראה היא:

למטה. באביו ואמו:

למעלה. כלפי מעלה כי יקלל

אלהיו (ויקרא כד):

איתקש הכהן לקללה. בפרשת

ואלה המשפטים סמוך הענין

אלא שפסוק אחד מפסיק

ביניהן ואיכא למי"ד היקש הוא

באלו הן הנחנקין (סנהדרין

פה.).

האמר בעינן דאי עביד מצוה.

בתמיה גרסינן לה דקא אמרת

למה עולה הא ודאי בלא חלוקה

ניחא ליה למיעבד עבודי אלא

בעי הכי עלה לא קתני דניתני

עלה במשמרו אינו חולק:

בעל כרחו. דאע"ג דאינו חולק

כפינן ליה לעבוד:

משום פגם. שתי משפחות

שבושין עליו שיאמרו בני אדם

פסול הוא לעבודה (ובני

משמרות יכולין לכופו ולומר לו

הואיל ואומרים עליך שאתה

ממשפחה שלנו עבוד במשמר

שלנו שלא יאמרו בני אדם שלא

ראוך עובד במשמר אחר פסול

הוא זה וכן במשמרו של אחר):

כל משמרו חלוק לששה בתי

אבות וכל אחד עובד את יומו

ונוטל עורות קדשים הבאים

ביומו:

¹⁹⁷ כי איש איש אשר יקלל את אביו ואת אמו מות יומת אביו ואמו קילל דמיו בו (ויקרא כ ט)

¹⁹⁸ איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו (ויקרא כד ט)

¹⁹⁹ ע"פ הגהות הב"ח